

Zmeny lesných fytocenóz 2.–4. vs na trvalých typologických plochách

doc. Ing. Eva Križová, PhD.*, Ing. Karol Ujházy, PhD.*, Ing. František Máliš**, Ing. Jozef Vladovič, PhD.**, Ing. Ján Merganič, PhD***

*Katedra fyto­ló­gie, Lesnícka fakulta Technickej univerzity vo Zvolene, Masarykova 24 960 53 Zvolen

krizova@vsld.tuzvo.sk, ujhazy@vsld.tuzvo.sk

** NLC Národné lesnícke centrum - Lesnícky výskumný ústav Zvolen, malis@nlcsk.org, vladovic@nlcsk.org

*** FORIM, j.merganic@forim.sk

Abstrakt

Práca prezentuje strednodobé zmeny drevinovej a bylinnej zložky lesných fytocenóz 2. – 4. vegetačného stupňa (vs) vo vzťahu k základným ekologickým faktorom a vývojovým trendom porastov.

V rokoch 2005–07 sa obnovilo viac ako 2300 typologických reprezentatívnych plôch (TRP) starších ako 30 rokov. Na plochách sa zopakoval fytocenologický zápis podľa štandardnej metodiky lesníckej typológie, zaradenie do skupiny lesných typov (slt). V 2.–4. vs bolo obnovených 1209 plôch. Na časti plôch boli opakované odbery pôdnych vzoriek a tie analyzované štandardnými postupmi v laboratóriách NLC. Zápisy boli uložené do databázy v programe MS Access® a analyzované v programe JUICE s využitím phi koeficientu a Fisherovho testu na overenie signifikantnosti zmeny v stálosti a pokryvnosti druhov. Pre ekoanalýzu sme použili metodiku podľa Ellenberga s váženou pokryvnosťou druhov. Zápisy sme analyzovali spoločne aj osobitne po vegetačných stupňoch a slt (s viac ako 20 plochami): *Fq nst*, *FQ*, *Fq vst*, *QF*, *Fp nst*, *QFtil*, *Fqa+Fa*, *Fp vst*, *Ft*, *Ftil*, *TAc vst*, *Fde nst*.

V priemere sa nezmenila stálosť a pokryvnosť dominánt hlavnej úrovne – buka a duba. Z hlavnej úrovne ustupujú svetlomilné pionierske dreviny a ihličnany. Tieto ustupujú aj v podúrovni, kde pribúda buk, javor poľný a lipa malolistá. Nástup buka spolu s cennými listnáčmi a kríkmi (najmä baza čierna a lieska) je nápadný hlavne v podra­ste. Zmladenie buka je na 83 % plôch, jeho pokryvnosť sa zdvojnásobila. Jaseň štíhly zvýšil stálosť a pokryvnosť 2,5-násobne, javor horský dvojnásobne. V bylinnej synúzii stále prevládajú (čo do stálosti aj pokryvnosti) mezotrofné mezofyty a bučínové druhy. Ubudlo trávovitých mezofytov, ustupujú viaceré svetlo a teplomilné dubinové a oligotrofné druhy. Zreteľný je nástup vysokých papradí, viacerých vyšších nitrofytov a humideštruktívnych druhov, predovšetkým druhov rodu *Rubus*. Najväčšou zmenou je rozšírenie inváznej netýkavky (*Impatiens parviflora*) z 1 na 12 % plôch.

Zmeny v bylinnej synúzii odrážajú zmeny samotných porastov a zmeny základných ekologických faktorov. Stredný vek porastov sa zvýšil v priemere zo 74 na 101 r; štruktúra porastov sa príliš nezmenila (zápoj klesol len o 2 % a zakmenenie z 08 na 07). Výraznejšie narástlo zmladenie (5. vrstva), čo mohlo mať za následok pokles pokryvnosti bylinnej synúzie, najmä trávovitých (z 33 na 22 %). Podľa pôdnych rozborov mierne vzrástol celkový dusík a mierne kleslo pH A-horizontu. Tieto zmeny čiastočne vysvetľujú nárast nitrofytov a humideštruktívnych a ústup oligotrofných druhov. Zmeny v obsahu dusíka potvrdila aj ekoanalýza, zmenu pH len nepriamo výraznejším nárastom druhov indiferentných. Zmeny sa však neprejavujú rovnako vo všetkých vs a slt. Miera zmien fytocenóz klesá od 2. k 4. vs, čo zjavne súvisí s expanziou buka do nižších vs.

Známky otepľovania klímy sa vo fytocenózach týchto vs neprejavujú. Skôr naopak ustupujú teplomilné dubinové a trávovité druhy typické pre nižšie vs a pribúdajú druhy mezotrofných bučín zo stredných polôh. Pribúda druhov so širšou amplitúdou, ubúdajú špecialisti. To možno súvisí s unifikáciou manažmentu lesov v 2. polovici 20. storočia, ktorá

*Lesnícka typológia a zisťovanie stavu lesa
vo väzbe na trvalo udržateľné obhospodarovanie lesov*

zrejme najlepšie vyhovuje buku a vzhľadom na miernu eutrofizáciu aj cenným listnáčom a ich sprievodným druhom.

Kľúčové slová: lesné fytoocenózy, strednodobé zmeny, ekologická analýza.

Odkaz na prezentáciu vo formáte pps:

[Návrat na začiatok obsahu](#)